

Dr Magdalena Kwiatkowska
Łódź – UŁ

WSPÓŁPRACA STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH Z MIĘDZYNARODOWYM RUCHEM BIBLIOTEKARSKIM W LATACH 1945-2017

Abstract

The subject of this article is Polish Librarians' Association role in the works of IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) from 1945 to 2017. The document outlines Polish librarians' involvement in IFLA statutory agendas. Furthermore, conferences organized in Poland until 1990 were discussed, focusing on the 25th Session of IFLA Council in Warsaw from 14th to 17th September 1959. Attention was drawn the successes and obstacles, both political and economic, in efforts to maintain fruitful cooperation with IFLA authorities. The second section of the article is devoted to the period from 1990 to 2017, when Polish Librarians' Association reestablished its international role by co-operating with IFLA and other specialized library organizations in Europe, i.e. LIBER (League of European Research Libraries) and EBLIDA (European Bureau of Library Information and Documentation Associations).

Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest udział Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w pracach IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) w latach 1945-2017. Omówiono aktywność bibliotekarzy polskich w statutowych agendach IFLA oraz konferencje organizowane w Polsce przed 1990 rokiem, zwłaszcza 25. Sesję Rady IFLA w Warszawie w dn. 14-17 września 1959 roku. Zwrócono uwagę na osiągnięcia i przeszkody natury politycznej i ekonomicznej w utrzymaniu stałych i owocnych kontaktów z władzami IFLA. W drugiej części artykułu, odnoszącej się do lat 1990-2017, omówiono próby podejmowane w celu odbudowy pozycji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na arenie międzynarodowej, zarówno w kooperacji z IFLA, jak i specjalistycznymi organizacjami bibliotekarskimi w Europie, m.in. LIBER (League of European Research Libraries) i EBLIDA (European Bureau of Library Information and Documentation Associations).

Pierwszą polską organizację pracowników bibliotek, Związek Bibliotekarzy Polskich (ZBP), powołano w 1917 roku (21X). Była to dwunasta narodowa organizacja biblioteczna na świecie. Po dziesięciu latach ożywionej działalności w kraju i na forum europejskim przedstawiciele Związku zgłosili pisemny akces do tworzonej jesienią 1927 roku Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarskich (International Federation of Library Associations and Institutions – IFLA). Akt ten wprowadził ZBP do grona ojców założycieli istniejącej do dziś organizacji międzynarodowej¹. Wybuch wojny w 1939 roku na wiele lat przerwał aktywny udział Polaków we wszystkich pracach IFLA, zwłaszcza jako inicjatorów kodyfikowania statystyki bibliotecznej oraz wymiany i wypożyczania międzybibliotecznego, jako referentów opiniujących żywotne problemy bibliotek naukowych. Po zakończeniu wojny, w zmienionych warunkach polityczno-ustrojowych, organizacja polskich bibliotekarzy (Związek Bibliotekarzy Polskich – 1945, Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich – 1946-1953, działające od 1954 roku Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich), kontynuowała współpracę międzynarodową.

Szkic poniższy jest próbą nakreślenia niełatwych dróg powrotu polskich bibliotekarzy na arenę międzynarodową w okresie powojennym, rozwoju i nieuniknionych zahamowań w kontaktach z czołówką światowego bibliotekarstwa z powodu uwarunkowań politycznych i ograniczeń ekonomicznych. Ramy czasowe dwóch części tekstu wyznacza przełom 1989 roku, który jak we wszystkich dziedzinach życia w Polsce, zaważył również na udziale naszych specjalistów w pracach IFLA i innych organizacji skupiających bibliotekarzy, bibliotekoznawców i pracowników informacji.

Bibliotekarze polscy na forum międzynarodowym w latach 1945-1989

W powojennym 45-leciu udział bibliotekarzy polskich w pracach IFLA zamyka się w kilku przedziałach czasowych, wyznaczonych zarówno przez zewnętrzne uwarunkowania polityczne, jak też przeobrażenia organizacyjne i stosunki wewnętrzne w naszych organizacjach bibliotekarskich. Mimo niesprzyjających okoliczności, Rada przywróconego w lutym 1945 roku Związku Bibliotekarzy Polskich powołała Referat Spraw Międzynarodowych pod kierunkiem Aleksandra Birkenmajera. Jego współpracownikami w latach 1947-1948 byli: Zofia Ameissenowa, Zofia Ciechanowska, Jan Muszkowski, Stanisława Sawicka i Helena Więckowska, a w latach 1949-1950 – Irena Morsztynkiewiczowa, jako wiceprzewodnicząca. W kadencji 1950-1953 referatem zagranicznym kierowała Regina Danysz-Fleszarowa².

¹ Nazwa przyjęta w 1929 r. Pierwotna nazwa organizacji: Międzynarodowy Komitet Bibliotek i Bibliografii (International Library and Bibliographical Committee). Helena Więckowska: Bibliotekarstwo polskie na terenie międzynarodowym w latach 1923-1939. Próba zarysu historycznego. *Studia o Książce* 1972 T. 3, s. 198-199.

² Helena Więckowska: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w międzynarodowym ruchu bibliotekarskim 1945-1970. *Rocznik Biblioteki Narodowej* 1971 T. 7, s. 530.

Oficjalne potwierdzenie wznowienia uczestnictwa Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich (ZBiAP) w IFLA nadeszło do Warszawy w październiku 1946 roku wraz z zapowiedzią pierwszej powojennej, 13. Sesji Rady Federacji w Oslo w 1947 roku. Profesor Birkenmajer wygłosił tam referat-sprawozdanie z działalności Związku w latach 1945-1947. Zawarł w nim szczegółowe informacje o tragedii książki polskiej i bibliotek podczas okupacji i o podjętej odbudowie bibliotekarstwa polskiego. Mówił m.in. o *Dekrecie o bibliotekach i ochronie zbiorów bibliotecznych* z 1946 roku. W uznaniu zasług został wybrany na stanowisko honorowego wiceprzewodniczącego IFLA. Nawiązując do zainteresowań Birkenmajera sprzed wojny, powierzono mu kierownictwo Komisji Wypożyczeń Międzybibliotecznych IFLA. Na Sesji w Oslo stanowisko kierownicze w Podkomisji Statystyki Wydawniczej przywrócono też, zaocznie, Janowi Muszkowskiemu. ZBiAP przesłał do IFLA listę bibliotekarzy polskich zamordowanych w czasie wojny.

Na następnych sesjach IFLA reprezentacja Polski była również jednoosobowa. W Londynie (1948) profesor Birkenmajer zdał sprawę z osiągnięć polskich na polu bibliotekarstwa oświatowego. Spotkał się tam z „nietaktowną”, jak to określił w sprawozdaniu, wypowiedzią prezesa Federacji (Norwega Wilhelma Munthe), który przechodząc do porządku nad wojennymi zniszczeniami w Polsce i in. krajach, ubolewał nad losem Niemców³. Delegowany na zjazd do Bazylei (1949) Jan Muszkowski poinformował o tworzeniu sieci bibliotek powszechnych w Polsce, brał udział w obradach Komisji Kształcenia Bibliotekarzy i w Komisji Wypożyczeń Międzybibliotecznych, uczestniczył też w naradach przedstawicieli IFLA, UNECO i FID w zakresie bibliotekarstwa i dokumentacji. Do odnowienia łączności bibliografów polskich z Międzynarodową Federacją Dokumentacji doszło już wcześniej drogą korespondencyjną. Przygotowany na 17 doroczną Konferencję FID w Bernie (1947) referat Heleny Hleb-Koszańskiej z Państwowego Instytutu Książki został odczytany bez jej udziału, ponieważ nie otrzymała pozwolenia na wyjazd⁴.

Kontakty nawiązane w czasie sesji IFLA umożliwiły zaproszenie do Polski w latach 1947-1948 bibliotekarzy amerykańskich i duńskich, którzy, odwiedzając biblioteki w kilku miastach, naocznie poznawali skalę zniszczeń i przekonywali się o trudnej sytuacji bibliotekarstwa polskiego. Niezwykle cenną pomoc w pierwszych latach powojennych zaoferowały polskim bibliotekarzom narodowe i międzynarodowe organizacje zawodowe. Odnowienie współpracy z IFLA, a także ze stowarzyszeniami w Anglii (Inter Allied Book Center) i USA (American Book Center) z miejsca zaznaczyło się wsparciem materialnym i licznymi darami książkowymi dla zniszczonych bibliotek

³ Aleksander Birkenmajer: Międzynarodowy Zjazd Bibliotekarzy w Londynie. *Bibliotekarz* 1949, nr 1, s. 19.

⁴ J. Muszkowski: Z obrad Międzynarodowego Komitetu Bibliotek (w Bazylei 11-13 VII 1949 r.). *Bibliotekarz* 1949, nr 7/8, s. 108-112.

polskich. UNESCO przekazało nowoczesną aparaturę biblioteczną, udzieliło dwóch stypendiów na wyjazd za granicę bibliotekarzy polskich (1947), pokryło też koszty podróży i uczestnictwa czterech bibliotekarzy w zorganizowanym dla członków IFLA wakacyjnym kursie bibliotekarskim w Manchesterze (1948)⁵.

W 1950 roku łączność organizacji polskiej z międzynarodowym ruchem bibliotekarskim i FID została przerwana. Złożone na początku tego roku wnioski o wyjazdy do Szwecji na organizowany przez UNESCO trzytygodniowy kurs dla bibliotekarzy związanych z oświatą dorosłych i do Anglii na dwutygodniowy kurs w Birmingham pozostawiono bez skutku. Ministerstwo Oświaty nie wyraziło też zgody na realizację zaproszenia Adama Lewaka do komitetu redakcyjnego zakładanego w 1950 roku czasopisma „Libri. International Library Review”. ZBiAP nawiązał natomiast kontakt korespondencyjny z organizacjami w krajach demokracji ludowej w sprawie wymiany wydawnictw i wycieczek oraz zainicjował wyjazdy do ZSRR⁶.

Próbę odnowienia kontaktów SBP z IFLA podjęto w 1955 roku, zgłaszając właściwym czynnikom udział delegatów w Międzynarodowym Kongresie Bibliotek i Ośrodków Dokumentacyjnych oraz w odbywającej się równocześnie w Brukseli 21. Sesji Rady Federacji. Zdołano tam nawiązać kontakty z przedstawicielami organizacji międzynarodowych i delegatami z krajów Europy Wschodniej oraz złożyć do druku przygotowane referaty. Udział delegacji polskiej w kongresie brukselskim miał duże znaczenie polityczne, przełamywał barierę „żelaznej kurtyny” izolującej Polskę od świata⁷. Lata przerwy nie pozwoliły jednak w pełni włączyć się polskim bibliotekarzom w dyskusję merytoryczną. Delegaci na 22. Sesję IFLA w Monachium uczestniczyli w obradach Komisji Wymiany Międzynarodowej i Sekcji Bibliotek Powszechnych oraz przekazali sprawozdanie z działalności organizacji od 1949 roku i informację o sytuacji bibliotekarstwa w Polsce⁸. W Monachium sfinalizowano zaległe sprawy organizacyjno-finansowe i nawiązano kontakty z UNESCO.

Skuteczne starania o umocnienie pozycji bibliotekarstwa polskiego na arenie międzynarodowej rozpoczął Bogdan Horodyski po objęciu w 1957 roku funkcji przewodniczącego SBP. W latach 1959-1964 uczestniczył w sześciu kolejnych sesjach Federacji, promował włączenie się przedstawicieli Polski w prace jej wewnętrznych agend statutowych, zabiegał o udział przedstawicieli Stowarzyszenia we władzach IFLA⁹.

⁵ Janina Czerniatowicz: Przegląd czasopism. *Przegląd Biblioteczny* 1946, z. 1/2, s. 62

⁶ Rezultatem wyjazdu Wandy Michalskiej był referat wygłoszony na konferencji krynickiej: Organizacja bibliotek w Związku Radzieckim. *Przegląd Biblioteczny* 1951, z. 3/4, s. 191-224

⁷ Helena Więckowska: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w międzynarodowym ruchu bibliotekarskim 1945-1970. *Rocznik Biblioteki Narodowej* 1971 T. 7, s. 533-534

⁸ Sprawozdanie ogłoszono drukiem w raporcie ogólnym z 22 posiedzenia Rady IFLA w Monachium. Irena Morsztynkiewicz: Report on the Polish Librarians Association. In: *Actes du Conseil de la FIAB*. 22e session, La Haye 1957, s. 139-143

⁹ Jan Baumgart: Bogdan Horodyski. *Przegląd Biblioteczny* 1967, z. 2, s. 107

Realizacji planów przysłużył się referat Spraw Międzynarodowych SBP wznowiony w strukturze nowego Zarządu Głównego¹⁰. W ramach tego referatu powołano Komisję Bibliograficzną Narodową do współpracy z Międzynarodowym Komitetem Doradczym do Spraw Bibliografii przy UNESCO¹¹.

Bibliotekarze polscy uczestniczyli w kolejnych sesjach Federacji, 23. w Paryżu (1957) i 24. w Madrycie (1958). W dyskusjach prowadzonych w komisjach z udziałem naszych delegatów przedstawiono polskie osiągnięcia w zakresie organizacji bibliotek uniwersyteckich i katalogów centralnych (Helena Więckowska), geografii bibliotek powszechnych, organizacji bibliotek szpitalnych i promocji czytelnictwa (Ewa Pawlikowska), upowszechniania czasopism naukowych w mniej znanych językach (Tadeusz Remer). Zofia Hryniewicz uczestniczyła w pracach Komisji Bibliotek Parlamentarnych. H. Więckowska weszła w skład grupy roboczej dla opracowania ankiety o kwalifikacjach i wynagrodzeniach bibliotekarzy w różnych krajach. Wyniki przygotowanej przez nią analizy materiałów na temat stanowisk bibliotekarskich w Polsce i ankiet z kilku innych państw omówione zostały na Sesji madryckiej¹². W kolejnych latach (do 1965 roku) Helena Więckowska, jako członek Komisji Kształcenia Zawodowego IFLA, uczestniczyła w przygotowaniu tabeli stanowisk w służbie bibliotecznej w 22 krajach europejskich¹³.

Na Sesji madryckiej (1958) przyjęte zostało zaproszenie Rady IFLA do Polski. Zorganizowanie 25. Sesji Rady IFLA w Warszawie w dn. 14-17 września 1959 roku było jednym z najważniejszych wydarzeń w powojennych dziejach SBP i warszawskiego środowiska bibliotekarskiego. Stowarzyszenie gościło ponad 80 delegatów organizacji zagranicznych z 24 krajów oraz 31 bibliotekarzy i zainteresowanych sprawami bibliotek przedstawicieli innych instytucji z Polski. Program sesji, starannie przygotowany przez zespół pod kierunkiem Ewy Pawlikowskiej, obejmował posiedzenia plenarne i specjalistyczne w ramach 12 sekcji i komisji oraz spotkania o charakterze towarzyskim. Celem stworzenia właściwego obrazu powojennych osiągnięć bibliotekarstwa polskiego zorganizowano wycieczki biblioteczne i wystawy polskiego piśmiennictwa bibliologicznego.

¹⁰ Referatem (od 1966 r. – Komisją) Spraw Międzynarodowych kierowali: Ewa Pawlikowska (1960-63), Helena Więckowska (1963-66), Jadwiga Kołodziejska (1966-69), Stanisław Badoń (1969-72), Maria Majewska (1972-76), Hanna Zasadowa (1976-79), Henryk Dubowik (1979-83), Maria Brykczyńska (1983-87), Barbara Karamać (1987-91).

¹¹ Sprawozdanie z działalności SBP za okres od 9 V do 9 XI 1957 r. *Przegląd Biblioteczny* 1958, z. 1, s. 78-79; Jan Baumgart: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w latach 1917-1967. W: tenże: Biblioteki, bibliotekarstwo, bibliotekarze. Wybór prac. Warszawa 1983, s. 63.

¹² Helena Hleb-Koszańska: XXIV Sesja Rady Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarzy. *Przegląd Biblioteczny* 1959, z. 1/2, s. 158-159.

¹³ Helena Więckowska: Obrady Komitetu Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarskich. *Przegląd Biblioteczny* 1957, z. 4, s. 363, 365-366.

W Warszawie doszło do postulowanego od lat odnowienia tradycji równoczesnego zebrania uczestników międzynarodowego ruchu bibliotekarzy i dokumentalistów. Wkrótce po zakończeniu Sesji IFLA (w dn. 22-26 września 1959 roku) odbyła się w stolicy konferencja FID. Jej organizatorem był Centralny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej (od 1971 CIINTE), członek narodowy tej organizacji. Polskie środowisko bibliotekarskie reprezentowali na tej sesji działacze Sekcji Bibliotek Fachowych SBP¹⁴.

Wiodącym tematem warszawskiej sesji IFLA była problematyka bibliotekarska krajów socjalistycznych. Nawiązywały do niej referaty delegatek polskich. Janina Czerniatowicz mówiła o katalogach centralnych w krajach słowiańskich i na Węgrzech¹⁵, H. Więckowska o uniwersyteckim kształceniu bibliotekarzy w krajach Europy Wschodniej. Problematyka ta spotkała się z zainteresowaniem przedstawicieli organizacji zachodnich, niewspółpracujących dotąd na forum IFLA, poza Polską, z bibliotekarzami bloku wschodniego.

Jubileuszowa 25. Sesja IFLA w Warszawie wywarła duży wpływ na umocnienie pozycji polskiego bibliotekarstwa na forum międzynarodowym. W pierwszym dniu obrad, po inauguracyjnych i sprawozdawczych przemówieniach, m.in. przewodniczącego SBP B. Horodyskiego i przewodniczącego IFLA Gustawa Hofmanna, dyrektora Bawarskiej Biblioteki Państwowej w Monachium, dokonano wyboru wiceprzewodniczącego Federacji reprezentującego Polskę i kraje słowiańskie. Została nim profesor Helena Więckowska, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi¹⁶.

W Warszawie oficjalnie przyjęto ponowiony wniosek polski utworzenia w ramach Federacji Komisji Budownictwa Bibliotecznego i Wyposażenia Bibliotek i poddano go dyskusji¹⁷. Komisję utworzono w 1960 roku na 26. Sesji IFLA w Lund-Malmö, a jej kierownictwo powierzono Helenie Więckowskiej¹⁸. Agenda skupiała specjalistów bibliotekarzy i architektów, w jej ramach przygotowywano plany budynków i katalogi sprzętu służącego komunikacji wewnątrzbibliotecznej i oświeceniu. W Polsce, pod kierunkiem Heleny Więckowskiej i z udziałem bibliotekarzy z SBP, miały miejsce spotkania krajowe i międzynarodowe poświęcone budownictwu i wyposażeniu bibliotek¹⁹.

¹⁴ Maria Dembowska: XXV Sesja Rady IFLA w Warszawie 14-17 września 1959 r. *Przegląd Biblioteczny* 1959, z. 4, s. 378.

¹⁵ Janina Czerniatowicz: Katalogi centralne w krajach słowiańskich. *Przegląd Biblioteczny* 1960, z. 2, s. 109-128.

¹⁶ Tamże, s. 373.

¹⁷ Tamże, s. 376.

¹⁸ Helena Więckowska: Aktualne zagadnienia bibliotekarstwa światowego. *Przegląd Biblioteczny* 1961, z. 1, s. 85-94.

¹⁹ Helena Więckowska: Międzynarodowa konferencja w sprawie budownictwa bibliotecznego. *Przegląd Biblioteczny* 1964, z. 1/2, s. 128-131; Piotr Lewkowicz: Budownictwo i wyposażenie biblioteczne w sferze zainteresowań Profesor Heleny Więckowskiej. W: Helena Więckowska. Bibliotekarz, historyk, bibliolog. Pod red. Jadwigi Koniecznej i Magdaleny Rządkiwolskiej. Łódź 2015, s. 28-29.

Wybór polskiego bibliotekarza do naczelnych władz IFLA (na lata 1959-1964) i aktywność przedstawicieli SBP na arenie międzynarodowej stworzyły naszemu środowisku bibliotekarskiemu korzystną sytuację konstruktywnego udziału w pracach Federacji. Helena Więckowska współpracowała z Sekcją Szkół Bibliotekarskich, m.in. brała udział w międzynarodowym kolokwium IFLA w Paryżu poświęconym zagadnieniom kształcenia bibliotekarzy (1965). Jako wiceprzewodnicząca Federacji i reprezentantka bibliotekarzy Europy Wschodniej uczestniczyła w dyskusjach i podejmowaniu decyzji w czasie przeobrażeń IFLA dokonywanych zarówno pod wpływem ilościowego rozwoju organizacji, jak i zmian w dziedzinie pracy i techniki bibliotecznej²⁰.

Widoczna stała się aktywność bibliotekarzy polskich uczestniczyli w pracach szeregu agend Federacji. Obrady w Lund-Malmö (1960) i w Rzymie (1964) zaznaczyły się polskim wkładem w prace Podkomisji Bibliotek Dziecięcych. Rozważane w tym czasie na forum Federacji zagadnienia nowoczesnych metod pracy z czytelnikiem podjął Czesław Koziół. Przedstawiciele SBP ponownie przystąpili do prac w Komisji Statystyki Bibliotecznej IFLA utworzonej w 1929 roku z inicjatywy Jana Muszkowskiego²¹. Na 27. Sesji Rady IFLA w Edynburgu (1961) Sekcja Książek i Dokumentów Rzadkich i Cennych dyskutowała nad problemami związanymi z kontynuacją ogólnoswiatowego katalogu inkunabułów. Polski głos w sprawie metody i organizacji prac nad opracowaniem inkunabułów pozostawiła Alodia Kawecka-Gryczowa²².

Na 30. Sesji Rady IFLA w Rzymie (1964) Irena Morsztynkiewiczowa wygłosiła referat o międzynarodowych problemach bibliotek specjalnych, a w wyniku późniejszej dyskusji powołano Sekcję Bibliotek Specjalnych IFLA. Jej sekretarzem (do 1968 roku) została polska referentka. Na 31. Sesji Rady IFLA w Helsinkach (1965) Morsztynkiewiczowej powierzono redagowanie międzynarodowego biuletynu bibliotek specjalnych (INSPEL – International Journal of Special Libraries), publikowanego w Waszyngtonie, redagowanego w Warszawie²³.

W okresie przygotowań do utworzenia ogólnoswiatowych systemów informacji o publikacjach UBC (Universal Bibliographic Control) i powszechnego dostępu do dokumentów UAP (Universal Availability of Publications), nasi bibliotekarze i bibliografowie wnieśli znaczący wkład w prace dokumentacyjne prowadzone w skali międzynarodowej pod patronatem IFLA i UNESCO. Działania Federacji zmierzające do unifikacji opisu katalogowego w skali międzynarodowej znalazły swoje odbicie w utworzeniu w 1959

²⁰ Helena Więckowska: Sprawozdanie z działalności IFLA w latach 1959-1964 złożone przez ... na plenarnym posiedzeniu Zarządu Głównego SBP w dniu 29 I 1965 r. *Przegląd Biblioteczny* 1965, z. 2, s. 113-120.

²¹ Irena Morsztynkiewicz: Zagadnienia statystyki bibliotecznej na forum międzynarodowym. *Przegląd Biblioteczny* 1972, z. 2, s. 196-199.

²² Alodia Kawecka-Gryczowa: Kłopoty z inkunabułami w skali międzynarodowej i polskiej. *Przegląd Biblioteczny* 1961, z. 2, s. 148-158.

²³ Jan Baumgart: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w latach 1917-1967. W: tenże, Biblioteki, bibliotekarstwo, bibliotekarze. Wybór prac. Warszawa 1983, s. 74.

roku w ramach Sekcji Bibliotek i Czytelnictwa SBP Komitetu do Spraw Przepisów Katalogowania. Od 1960 roku w przygotowaniu międzynarodowej instrukcji katalogowania brała udział Władysława Borkowska²⁴.

Bibliotekarze polscy aktywnie współpracowali z Międzynarodowym Komitetem Doradczym do spraw Bibliografii przy UNESCO oraz Komisją Bibliograficzną IFLA. Działalność w tym zakresie prowadziła istniejąca od 1957 roku przy SBP Komisja Bibliograficzna Narodowa. Helena Hleb-Koszańska, przewodnicząca Komisji, opracowała szereg dokumentów adresowanych do obu międzynarodowych organizacji, m.in. dwie edycje bibliografii o Polsce przeznaczonej dla zagranicy oraz referat o stanie bieżącej informacji bibliograficznej w kraju (na Sesję IFLA w 1967 roku). Maria Dembowska przygotowała referat na temat współpracy bibliotek w dziedzinie bibliografii i dokumentacji oraz o pracach Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej (odczytany na Sesji IFLA w 1965 roku). W 1968 roku opracowano referaty zamówione przez Federację na sesję poświęconą dyskusji nad udziałem bibliotek specjalnych w pracach nad bibliografiami specjalnymi, m.in. Stanisław Konopka omówił działalność Głównej Biblioteki Lekarskiej w zakresie bibliografii i dokumentacji. Henryk Sawoniak opracowywał materiały systematycznie przesyłane do UNESCO dla wydawnictwa *Service bibliographique dans le monde*. Helena Hleb-Koszańska, przewodnicząca polskiej Komisji i autorka odpowiedzi na ankiety przysyłane przez Komisję Bibliograficzną IFLA była członkiem korespondentem Comité Consultatif International de Bibliographie²⁵.

Od 1958 roku przedstawiciele Polski uczestniczyli w odbywających się w cyklu dwuletnim plenarnych posiedzeniach Komitetu Technicznego Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej do Spraw Dokumentacji (ISO/TC 46). W istniejącym od 1946 roku Komitecie, który koordynował prace normalizacyjne i przygotowywał normy międzynarodowe, nasz kraj reprezentował Polski Komitet Normalizacyjny, z czasem również Centralny Instytut Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej CIINTE. Projekty norm dyskutowanych na forum ISO/TC 46 przygotowywano w referacie normalizacyjnym Instytutu Bibliograficznego, który w latach 1957-1971 prowadziła Janina Pelcowa²⁶.

Od połowy lat 60., po wygaśnięciu mandatu H. Więckowskiej (w 1964 roku – wiceprzewodniczącej IFLA, w 1965 roku – przewodniczącej Komisji Budownictwa i Wy-

²⁴ Janina Czerniatowicz: Konferencja IFLA w sprawie zasad katalogowania *Przegląd Biblioteczny* 1960, z. 4, s. 378-379; Władysława Borkowska: Próby ujednolicenia zasad katalogowania (współpraca międzynarodowa po II wojnie światowej). *Bibliotekarz* 1961, nr 3, s. 90-94; też: Międzynarodowa konferencja w sprawie zasad katalogowania (Paryż, 9-18 X 1961). *Bibliotekarz* 1962, nr 2, s. 52-56.

²⁵ *Bibliographie sur la Pologne. Pays-histoire-civilisation*, 1963; toż, 2 éd. avec supplément 1960-1963, cop. 1964; Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-2007. Oprac. Andrzej Kempa. Warszawa 2007, s. 116.

²⁶ Janina Pelcowa: Sesja Komitetu Technicznego Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej w Sprawach Dokumentacji. *Przegląd Biblioteczny* 1959, z. 1/2, s. 162-165.

posażenia Bibliotek), pozycja SBP w Federacji uległa pewnemu osłabieniu. Delegacje polskie na sesjach Rady IFLA w Hadze (1966), Toronto (1967) i Frankfurt nad Menem (1968) były nieliczne, a odczytywane zaocznie opracowania naszych przedstawicieli lub teksty składane do druku miały przeważnie charakter sprawozdawczy. Na Sesji frankfurckiej żywą dyskusję wywołał prezentowany w skrócie referat Henryka Sawoniaka o konieczności opracowania powszechnej bibliografii bibliografii. Do rozmów na temat tej inicjatywy powrócono na kolejnej, 35. Sesji Rady IFLA w Kopenhadze (1969). W obu wypadkach dyskusja toczyła się bez udziału autora projektu²⁷.

Ważnym wydarzeniem na 33. Sesji Rady Federacji w Toronto (1967) był wybór Jerzego Wierzbickiego na sekretarza Komisji Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek IFLA. Wierzbicki sprawował tę funkcję do połowy lat 70., podtrzymując bliskie związki bibliotekarstwa polskiego z Komisją powołaną w 1960 roku na wniosek SBP. Z inicjatywy polskiego sekretarza Komisji Budownictwa przygotowano międzynarodowe sympozjum w Lozannie dla bibliotekarzy i architektów na temat budowy bibliotek uniwersyteckich²⁸. W 1973 roku na 39. Sesji Rady IFLA w Grenoble Wierzbicki wygłosił referat o normach dla bibliotek publicznych i uniwersyteckich, a po zakończeniu obrad współorganizował międzynarodowe seminarium w Rzymie poświęcone budownictwu współczesnych bibliotek narodowych²⁹. Osiągnięcia teoretyczne oraz aktywność organizacyjna polskich bibliotekarzy w dziedzinie budownictwa bibliotecznego na forum międzynarodowym nie przekładały się na sytuację bibliotekarstwa w kraju. Poza pojedynczymi przypadkami, największe biblioteki naukowe w Polsce aż do lat 90. nie otrzymały nowych gmachów.

Począwszy od 35. Sesji w Kopenhadze (1969) udział Polaków w obradach Rady Federacji był liczniejszy. Największe grupy wyjechały do Budapesztu w 1972 roku (14 osób) i do Štrbského Plesa na Słowacji w 1978 roku (20 osób). W dziesięcioleciu 1968-1977 delegaci SBP wygłosili około 15 referatów. Ponownie wzrastała ranga uczestnictwa polskich bibliotekarzy w pracach międzynarodowych. Dyrektor Biblioteki Narodowej Witold Stankiewicz, reprezentujący SBP na forum IFLA od 1969 roku, pracował w Komitecie Doradczym Sekcji Bibliotek Narodowych i Uniwersyteckich, następnie został członkiem tej Sekcji³⁰. Hanna Uniejewska wchodziła w skład Sekcji Bibliotek Nauk Społecznych IFLA.

²⁷ Jadwiga Kołodziejska: XXXIV Sesja IFLA we Frankfurcie nad Menem (18-24 VIII 1968). *Bibliotekarz* 1969, z. 2, s. 80; Jan Baumgart: Sesja Rady Naczelnej IFLA w Kopenhadze w 1969 r. *Przegląd Biblioteczny* 1972, z. 2, s. 212.

²⁸ Jerzy Wierzbicki: Z prac Komisji Budownictwa IFLA. *Bibliotekarz* 1969, z. 11/12, s. 356-357; tamże, 1970, z. 11/12, s. 346-348.

²⁹ Jadwiga Kołodziejska: 39 Sesja Rady Głównej IFLA (Grenoble 28 VIII-1 IX 1973). *Przegląd Biblioteczny* 1974, z. 1, s. 69.

³⁰ Helena Więckowska: SBP w międzynarodowym ruchu bibliotekarskim 1945-1970. *Rocznik Biblioteki Narodowej* 1971 T. 7, s. 548; Jadwiga Kołodziejska: Światowy Kongres Bibliotekarzy. 42 Sesja Rady Głównej IFLA (Bruksela 3-10 września 1977). *Przegląd Biblioteczny* 1978, z. 3, s. 325-329

Delegaci polscy uczestniczyli też w roboczych spotkaniach agend wewnętrznych IFLA poprzedzających jej sesje plenarne. Zainteresowaniem cieszyły się prezentowane tam opracowania. W czasie obrad Komisji Statystycznej w Lozannie (1973) Irena Morsztynkiewiczowa omówiła stan organizacji statystyki bibliotecznej w Polsce, a Jerzy Maj zapoznał słuchaczy z praktycznymi efektami prac w tym zakresie. Mówił m.in. o zastosowaniu nowej metodologii statystycznej w roczniku „Biblioteki Publiczne w Liczbach”³¹. Z Komisją Katalogowania współpracowała Maria Lenartowicz. Brała udział w międzynarodowym spotkaniu bibliotekarzy w Grenoble (1975) poświęconym dyskusji nad ISBD³². W następnych latach współpracę z IFLA w sprawach opisu bibliograficznego kontynuowano w formie komunikatów o pracach nad polską instrukcją katalogowania przesyłanych do Sekretariatu Komitetu Katalogowania. Opracowano uwagi do międzynarodowej normy ISBD(M) i do materiałów dotyczących autorstwa korporatywnego. Przygotowany też został związany z ostatnim zagadnieniem spis nazw organów polskich władz ustawodawczych i wykonawczych. „Przegląd Biblioteczny” ogłosił szereg artykułów poświęconych zagadnieniom opisu bibliograficznego³³.

Jednym z najważniejszych wątków współpracy SBP z IFLA w latach siedemdziesiątych stała się nauka o bibliotece. Dowodzi tego aktywność bibliologów i bibliotekarzy polskich w Komisji Teorii i Badań Bibliotekoznawczych oraz w Sekcji Bibliotek Narodowych i Uniwersyteckich. Był to niewątpliwie efekt działalności kilku akademickich ośrodków bibliotekoznawczych oraz rozwoju prac badawczych w Bibliotece Narodowej, zwłaszcza w Instytucie Książki i Czytelnictwa. W programach sesji w Budapeszcie (1972), Waszyngtonie (1974), Brukseli (1977), Kopenhadze (1977) znalazły się referaty Janusza Ankudowicza o dynamice rozwoju czytelnictwa książek na wsi i w mieście, Karola Głombiowskiego o książce i innych środkach przekazu, Jadwigi Kołodziejskiej na temat współczesnej funkcji biblioteki publicznej, Krzysztofa Migonia charakteryzujące problemy, metody i wyniki badań nad historią czytelnictwa, Marii Kocięckiej i Witolda Stankiewicza na temat roli Biblioteki Narodowej w programowaniu i planowaniu badań bibliotekoznawczych.

W gronie osób omawiających na forum IFLA wyniki polskich badań bibliotekoznawczych pierwszoplanową rolę odgrywała kierująca Instytutem Książki i Czytelnictwa Jadwiga Kołodziejka. Świadectwem uznania dla osobistego wkładu Kołodziej-

³¹ Jerzy Maj: Obrady Komisji Statystyki i Standaryzacji IFLA w Lozannie. *Bibliotekarz* 1973, z. 11/12, s. 349

³² Maria Lenartowicz: Konferencja Komisji Katalogowania IFLA (ISBD(M) Revision Meeting, Grenoble 23-24 VIII 1973). *Przegląd Biblioteczny* 1974, z. 1, s. 69-72

³³ Janina Cygańska: Sprawozdanie z działalności Prezydium ZG SBP za okres od 1 II do 31 X 1973 r. Sekretarza Generalnego [...] na posiedzeniu ZG SBP w Toruniu 15 grudnia 1973 r. *Przegląd Biblioteczny* 1974, z. 3, s. 341-349; Maria Lenartowicz: Nowe zasady opisu bibliograficznego książek. Część 1. *Przegląd Biblioteczny* 1983, z. 3, s. 367-378; toż. Cz. 2, tamże, 1984, z. 1, s. 17-28; toż. Cz. 3, tamże, 1985, z. 1, s. 19-28; Janina Pelcowa: Uniwersalna dostępność publikacji. *Przegląd Biblioteczny* 1983, z. 3, s. 353-365

skiej w pracy Komisji Teorii i Badań Bibliotekoznawczych był jej wybór w 1972 roku na sekretarza (do 1975), a następnie objęcie przez nią funkcji przewodniczącego tej Komisji (z wyboru od 1976). Kołodziejska była też członkiem Komitetu Doradczego Sekcji Szkół Bibliotekarskich (od 1973), zbliżając w ten sposób prace obu agend Federacji w zakresie tworzenia podstaw metodologicznych, planowania i koordynacji badań specjalistycznych oraz wdrażania ich wyników. Ponadto od 1978 roku należała do Grupy Roboczej Okrągłego Stołu Redaktorów Czasopism Bibliotekarskich, a od 1984 roku była członkiem Sekcji Badań Czytelnictwa IFLA³⁴.

W latach 70. Międzynarodowa Federacja Organizacji Bibliotekarskich rozszerzyła formułę członkostwa. Prawo przystąpienia do IFLA, nadawane dotąd z nielicznymi wyjątkami narodowym organizacjom bibliotekarskim, rozciągnięto na indywidualne biblioteki i instytucje informacyjne³⁵. Pozostając oficjalnie przy dotychczasowym akronimie (IFLA), zmieniono nazwę organizacji na Międzynarodową Federację Organizacji i Instytucji Bibliotekarskich (International Federation of Library Association and Institution). W wyniku reformy pod koniec lat siedemdziesiątych do IFLA przystąpiły cztery polskie biblioteki naukowe: Biblioteka Narodowa, Biblioteka Uniwersyteku Warszawskiego, Biblioteka Sejmowa i Główna Biblioteka Lekarska. Jednak najpierw z powodów ekonomicznych, a wkrótce również politycznych, nastąpiło osłabienie kontaktów bibliotekarzy polskich z IFLA.

Wskutek zmniejszenia środków wyjazdu na sesje Rady IFLA zostały wyraźnie ograniczone. Dodatkową trudność w czasach kryzysu społeczno-gospodarczego stwarzała odległa, pozaeuropejska lokalizacja ponad połowy sesji tego czasu: Manila (1980), Montreal (1982), Nairobi (1984), Chicago (1985), Tokio (1986), Sydney (1988). Było to m.in. wyrazem wprowadzanego w tym czasie „misyjnego” programu IFLA „Postęp Bibliotekarstwa w Trzecim Świecie”³⁶. Zarząd Główny SBP dążył do zapewnienia udziału choćby jednego przedstawiciela Polski, nie zawsze z dobrym skutkiem.

Próby zaradzenia trudnościom podjęto zarówno w kraju, jak i na szczęblu IFLA. W celu zapewnienia udziału w bieżących pracach Federacji szerszemu gronu specjalistów z państw, które podobnie jak Polska, reprezentowane były przez jedną-dwie osoby, w 1985 roku utworzona została funkcja członka-korespondenta IFLA. W kraju, z inicjatywy przewodniczącego SBP Stefana Kubowa, zawiązał się Polski Komitet Współpracy z IFLA. Tworzyli go krajowi członkowie Federacji³⁷. Prace tego gremium zostały

³⁴ Współtwórcy bibliotekarstwa polskiego. Z prof. Jadwigą Kołodziejską rozmawia Katarzyna Wolff. *Przegląd Biblioteczny* 2006, z. 1, s. 14-18

³⁵ Harry C. Campbell: IFLA. Library Universality in a Divided World. An International Library Organization in Constant Evolution. *IFLA Journal* 2002, nr 3 (28), p. 118

³⁶ Adam Wysocki 54 Konferencja Ogólna IFLA (Sydney, 27 sierpnia - 3 września 1988). *Przegląd Biblioteczny* 1989, z. 2, s. 154

³⁷ W skład Zarządu Komitetu wchodził: Stefan Kubów (przewodniczący), Maria Brykczyńska (Biblioteka SGPiS), Radosław Cybulski (BUW), Andrzej Gwiżdż (Biblioteka Sejmowa), Barbara Sordylowa

podcięte na dorocznej naradzie koordynacyjnej przedstawicieli krajów socjalistycznych w Pradze w 1985 roku, kiedy to uniemożliwiono zaprezentowania polskiego stanowiska na forum IFLA³⁸. Po dłuższej przerwie działalność Komitetu wznowiono na krótko na początku 1989 roku³⁹. Pogorszenie sytuacji bibliotekarstwa polskiego i SBP na forum międzynarodowym przyszło w czasie przełomu technologicznego w bibliotekarstwie światowym, „daleko w tyle pozostawiając tych, którzy tego nie uczynili”⁴⁰.

W trudnej dekadzie lat osiemdziesiątych SBP reprezentowane było w kilku statutowych agendach IFLA, m.in. w Konferencji Dyrektorów Bibliotek Narodowych (Witold Stankiewicz), Okrągłym Stole Zarządzania Stowarzyszeniami Bibliotekarskimi (Stefan Kubów) oraz w Sekcjach: Bibliotek Biologicznych i Medycznych (Wiesława Tylman-Gądek), Bibliotek Nauk Społecznych (Hanna Uniejewska), Bibliotek Obsługujących Osoby Niepełnosprawne (Franciszek Czajkowski), Bibliotek Specjalnych (Maria Brykczyńska – zaocznie), Rzadkich i Cennych Książek (Magdalena Biernacka – zaocznie), Statystyki (Andrzej Jopkiewicz). Do Federacji wysłano szereg ekspertyz i informacji, m.in. analizę stanu szkolnictwa bibliotekarskiego, dane dotyczące egzemplarza obowiązkowego, informację o współpracy bibliotek w zakresie gromadzenia zbiorów i o statystyce wydawniczej.

Udział SBP w pracach organizacji międzynarodowych w latach 1989-2017

W nową rzeczywistość polityczną po przełomie w 1989 roku Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich wchodziło z niewielką reprezentacją w kilku agendach IFLA. Po kilkuletniej przerwie powrócono do Sekcji Katalogowania, lecz w krótkim czasie kończyły się kadencje większości polskich przedstawicieli. Nieco dłużej trwały kontakty z Okrągłym Stołem Badań Czytelnictwa, nawiązane w poprzednich dekadach i utrzymywane do końca wieku przez Pracowników Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej. Wysoką funkcję we władzach Federacji, szefa Komitetu Zarządzającego Programami IFLA, pełnił Adam Wysocki z Instytutu Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej⁴¹.

(Biblioteka PAN), Hanna Kamińska (MKiS). Zob. Stefan Kubów: 51 Sesja Rady i Konferencja Ogólna IFLA (Chicago, 18-24 sierpnia 1985 r.). *Przegląd Biblioteczny* 1986, z. 2, s. 201.

³⁸ Stefan Kubów: Sprawozdanie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich za okres 16 maja 1986-15 maja 1989 złożone przez Sekretarza Generalnego. *Przegląd Biblioteczny* 1990, z. 1/2, s. 85.

³⁹ Dla popularyzacji celów i prac Komitetu podjęto próbę wydawania *Biuletynu Informacyjnego Polskiego Komitetu Współpracy z IFLA* (w l. 1984, 1989 i 1990 ukazały się 4 zeszyty pisma). *Przegląd Biblioteczny* 1989, z. 3, s. 281. Działalność Polskiego Komitetu Współpracy z IFLA zakończono w 1995 roku. Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-2007 ..., s. 187.

⁴⁰ Cyt. za: Jan Wołosz: Międzynarodowa współpraca bibliotek polskich. Potrzeby i możliwości. *Przegląd Biblioteczny* 1988, z. 3/4, s. 315.

⁴¹ Barbara Sordylowa: 56 Konferencja Ogólna IFLA (Sztokholm, 18-24 sierpnia 1990 r.). *Przegląd Biblioteczny* 1991, z. 1, s. 58

Na gdańskim Zjeździe Delegatów SBP w 1989 roku nie ukrywano trudnej sytuacji finansowej i barier w dostępie do decyzyjnych funkcji we władzach IFLA i w jej organach statutowych. Mimo ujawnienia się głosów niechętnych rozwojowi kontaktów zagranicznych⁴², przewodniczący SBP Stanisław Czajka uznał współpracę „z organizacjami międzynarodowymi i instytucjami zagranicznymi działającymi w sferze bibliotekarstwa, informacji naukowej i bibliofilstwa [...] ważną dziedziną wymiany doświadczeń oraz poszerzania wiedzy”⁴³. Podobnie jak w latach 80., w kadencji 1989-1993 pracowała Komisja Współpracy z Zagranicą. Początkowo kierowała nią Barbara Karmać, a po jej rezygnacji w 1992 roku – Dariusz Kuźmiński. Komisja posiadała status ciała opiniodawczego w sprawach kontaktów zagranicznych SBP.

Wiosną 1990 roku przyjechał do Polski przewodniczący Federacji Hans-Peter Geh. Rozmawiał z nowo wybranymi władzami SBP i Polskim Komitetem Współpracy z IFLA, który po kilkuletniej przerwie wznowił działalność. Przewodniczący IFLA spotkał się też z kierownictwem Ministerstwa Kultury i Sztuki, zapoznał się z pracą kilku bibliotek, gościł na Krajowym Zjeździe Delegatów NSZZ Solidarność w Gdańsku. Po tej wizycie oczekiwano lepszego zrozumienia przez władze IFLA sytuacji bibliotekarstwa polskiego, tj. większej gotowości do angażowania przedstawicieli Polski w prace Federacji i udzielenia wsparcia finansowego⁴⁴.

Oba aspekty obecności SBP na forum międzynarodowym, materialny i organizacyjny, wymagały zmian. W sytuacji kryzysu gospodarczego kraju, nie można było oczekiwać odpowiedniej pomocy finansowej ze strony władz państwowych. Wyjazdy delegacji polskich na konferencje Federacji finansowane były z różnych źródeł, nierzadko (podobnie jak w poprzednich dekadach) korzystano ze środków prywatnych samych uczestników. Mimo trudności, w kadencji 1989-1993 w różnych formach współpracy międzynarodowej uczestniczyło 50 osób⁴⁵. Wkład przedstawicieli Polski w prace IFLA po 1989 roku nie był jednak satysfakcjonujący. Wyraźnie obniżyła się ranga uczestnictwa SBP w światowym forum bibliotekarzy. Aktywny udział w dorocznych konferencjach Federacji brało zaledwie kilka osób. Wskutek trudności, z jakimi borykało się SBP, chorzowski Zjazd Delegatów (1993) nie powołał komórki współpracy z zagranicą⁴⁶.

⁴² Stefan Kubów w: Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (Gdańsk-Sobieszewo, 15-17 maja 1989 r.). Wystąpienie przewodniczącego ZG SBP. *Przegląd Biblioteczny* 1990, z. 1/2, s. 72

⁴³ Stanisław Czajka: Sprawozdanie z działalności ZG SBP za okres 19 maja 1989 r. - 16 maja 1993 r. *Przegląd Biblioteczny* 1993, z. 3/4, s. 347

⁴⁴ Sprawozdanie z Działalności Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w okresie 17.5-31.12.1989 r. *Przegląd Biblioteczny* 1990, z. 3/4, s. 123

⁴⁵ Stanisław Czajka: Z czego żyją bibliotekarskie stowarzyszenia?. *Bibliotekarz* 1995, nr 5, s. 5

⁴⁶ Jednoosobową odpowiedzialność za sprawy międzynarodowe powierzono Joannie Pasztaleniec-Jarzyńskiej. Stanisław Czajka: Sprawozdanie z działalności ZG SBP za okres 19 maja 1989 r. - 16 maja 1993 r. *Przegląd Biblioteczny* 1993, z. 3/4, s. 347

W zmieniających się warunkach polityczno-ekonomicznych ważnym kierunkiem aktywności Stowarzyszenia było nawiązanie kontaktów korespondencyjnych i osobistych z organizacjami bibliotekarzy w nowo powstających państwach europejskich oraz odnowienie umów dwustronnych z organizacjami w krajach Zachodu. Odnowieniu i nawiązaniu nowych kontaktów służyły międzynarodowe konferencje organizowane w Polsce w latach 1991-1994⁴⁷.

Z powodu wysokich opłat członkowskich i zadłużenia SBP Zarząd Główny dążył do obniżenia składki w IFLA. Pierwsza decyzja w tej sprawie (z 1989 roku) miała charakter techniczny, wynikała ze spadku dochodu narodowego w Polsce. Składkę obniżono o około 20%, lecz wiązało się to ze zmniejszeniem liczby polskich głosów w Radzie Federacji (z przysługujących dotąd 28 do 21)⁴⁸. Podjęto starania zmierzające do uregulowania zadłużenia, którego wysokość groziła wykluczeniem SBP z IFLA. W wyniku porozumienia z sekretarzem generalnym Federacji Leo Voogtem wiosną 1995 roku zadecydowano o zmianie statusu członkostwa narodowego na członkostwo instytucjonalne, co pozwoliło zmniejszyć składkę Stowarzyszenia z siedmiu do około jednego tysiąca złotych⁴⁹.

Zmianę statusu członkostwa SBP w IFLA zadekretował nowy Statut organizacji przyjęty na miedzeszyńskim Zjeździe Delegatów SBP w 1997 roku. Zapowiadał utworzenie organu zajmującego się „współpracą z zagranicznymi organizacjami bibliotekarskimi i pokrewnymi”⁵⁰. Organ taki uchwałą ZG SBP został powołany w 1997 roku w postaci Grupy Roboczej ds. Współpracy z Zagranicą. Przewodniczącą kilkunastoosobowego zespołu została Elżbieta Stefańczyk, wybrana ponownie na to stanowisko w 2002 roku. Zgodnie z programem działania SBP na lata 1997-2001 główny wysiłek członków Grupy Roboczej kierował się na pozyskanie autorów referatów w językach kongresowych oraz środków finansowych, m.in. z grantów, na opłacenie wyjazdów zagranicznych, zwłaszcza na konferencje IFLA, a po zmianie formuły dorocznych spotkań Federacji (2003) – na Światowe Kongresy Bibliotek i Informacji⁵¹. Pełniejsza realizacja założeń programowych wymagała jednak czasu.

⁴⁷ Stanisław Czajka: Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (Chorzów, 16-18 maja 1993 r.). Sprawozdanie z działalności ZG SBP za okres 19 maja 1989 r. - 16 maja 1993 r. *Przegląd Biblioteczny* 1993, z. 3/4, s. 357; Janina Jagielska: Sprawozdanie z działalności ZG SBP za 1994 r. *Przegląd Biblioteczny* 1995, z. 1, s. 84-85

⁴⁸ Sprawozdanie z Działalności Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w okresie 17.5-31.12.1989 r. *Przegląd Biblioteczny* 1990, z. 3/4, s. 123

⁴⁹ Pismo potwierdzające status członka instytucjonalnego SBP w IFLA wpłynęło 24 maja 1995 roku. Skomro Marian: Sprawozdanie z działalności ZG SBP za 1995 r. *Przegląd Biblioteczny* 1996, z. 2/3, s. 221; Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-2007..., s. 187

⁵⁰ Statut SBP, Warszawa 1997, s. 9

⁵¹ Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-2007..., s. 207; Elżbieta Stefańczyk: Sprawozdanie Sekretarza Generalnego z Działalności Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w l. 2001-2003. *Przegląd Biblioteczny* 2003, z. 4, s. 453-454.

Podobnie jak w latach poprzednich główną barierę stanowiły ograniczone możliwości finansowe. Współpraca SBP z IFLA sprowadzała się do uczestnictwa zaledwie kilkuosobowych reprezentacji na dorocznych konferencjach w Kopenhadze (1997), Amsterdamie (1998), Jerozolimie (2000), Glasgow (2002), Buenos Aires (2004), Oslo (2005)⁵². Wyjątkowo duża delegacja (ponad 60 osób) wyjechała na 1. Światowy Kongres Bibliotek i Informacji i 69. Konferencję Ogólną i Sesję Rady Głównej w Berlinie (2003). Sprzyjała temu nieodległa lokalizacja, wolontariat studentów wrocławskich włączających się w prace organizacyjne i pomoc Biblioteki Collegium Polonicum w Ślubicach⁵³. Przedstawiciele SBP zabrakło na Konferencji IFLA w Bangkoku (1999) i Bostonie (2001)⁵⁴.

Niedostatek środków negatywnie odbijał się na możliwości nominowania przez SBP osób do statutowych agend IFLA, ponieważ Federacja nie pokrywa kosztów uczestnictwa w ich pracach. Sytuacja ta nie sprzyjała wzmocnieniu pozycji SBP w IFLA. W protokole z posiedzenia ZG SBP z 2006 roku czytamy, że pojawiła się nawet myśl, szybko jednak odsunięta, o rezygnacji z członkostwa w IFLA. Za główny argument pozostania w jej ramach posłużył fakt, że polska organizacja biblioteczna jest członkiem założycielem Federacji⁵⁵. Nie mniej ważnym motywem skłaniającym do pozostania były rysujące się perspektywy wyraźniejszego włączenia się bibliotekarzy polskich w prace IFLA.

Wydarzeniem znaczącym w drodze do podniesienia rangi uczestnictwa polskich bibliotekarzy w statutowych agendach Federacji był wybór Barbary Szczepańskiej do Stałej Komisji IFLA ds. Prawa Autorskiego i Innych Zagadnień Prawnych. Wyboru, z rekomendacji SBP, dokonano na 2. Światowym Kongresie Bibliotek i Informacji w Buenos Aires (2004). Polka sprawowała tę funkcję w dwóch kadencjach, do 2011 roku jej następcą została Monika Mitera reprezentująca w IFLA Bibliotekę Narodową⁵⁶. Wieloletnia obecność przedstawicieli Polski na forum zajmującym się ochroną praw autorskich, zwłaszcza wobec włączenia zasobów elektronicznych do tradycyjnych bibliotek i licencjonowania dostępu do nich oraz dynamicznego rozwoju cyfrowych bi-

⁵² Janina Jagielska: Informacja o realizacji uchwał Krajowego Zjazdu Delegatów SBP z dnia 15 czerwca 1997 r. oraz Program działania SBP na lata 1997-2001. *Przegląd Biblioteczny* 1999 z. 3, s. 214; Elżbieta B. Zybert, 68 Konferencja Ogólna IFLA (Glasgow, 17-24 sierpnia 2002 r.). tamże 2002, z. 3, s. 223; Jan Wołosz: IFLA 2005 w Oslo. *Bibliotekarz* 2005, nr 10, s. 27.

⁵³ Elżbieta B. Zybert: Światowy Kongres Bibliotek i Informacji (Berlin, 1-9 sierpnia 2003 r.). *Przegląd Biblioteczny* 2003, z. 4, s. 414-415.

⁵⁴ Jadwiga Kołodziejska: 64. Konferencja Ogólna IFLA. Na skrzyżowaniu dróg informacji i kultury. *Przegląd Biblioteczny* 1998, z. 4, s. 353; też, 66. Sesja Rady Głównej i Konferencja Ogólna IFLA (Jerozolimie, 13-18 sierpnia 2000 r.). tamże, 2000, z. 4, s. 315; Janina Jagielska: Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w 1998 r. tamże, z. 3, s. 231.

⁵⁵ Posiedzenie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Warszawa, BN, 14 grudnia 2006 r. [online] <http://docplayer.pl/9458776-Posiedzenie-zarzadu-glownego-stowarzyszenia-bibliotekarzy-polskich-w-arszawa-bn-14-grudnia-2006-r.html> [odczyt 11.09.2017].

⁵⁶ *Ekspres Zarządu Głównego SBP* 2007, nr 1 (47), s. 1 [online] <http://docplayer.pl/6250218-Tydzien-bibliotek-2007-obrady-prezydium-zg-sbp.html> [odczyt 11.09.2017].

bliotek i repozytoriów, pozwoliła na bieżąco monitorować nie w pełni odpowiadające misji bibliotek rozwiązania Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO)⁵⁷.

Przystąpienie Polski do Rady Europy i rozpoczęcie procesu stowarzyszeniowego z Unią Europejską sprzyjało stopniowemu rozszerzaniu kooperacji SBP z międzynarodowymi organizacjami bibliotekarskimi i instytucjami wspomagającymi integrację z Zachodem. Niemal od początku lat 90. datuje się współpraca z Goethe-Institut, który uczestniczy w pracach koncepcyjnych, organizacyjnych i finansowaniu przedsięwzięć SBP, głównie na terenie kraju⁵⁸. W połowie dekady SBP nawiązało kontakty z wyspecjalizowanymi organizacjami europejskimi, zyskując informację o aktualnych problemach bibliotekarstwa na Zachodzie i cenne kontakty osobiste, a w nieodległej perspektywie – pełne członkostwo, wpływ na kierunki działalności oraz możliwość skuteczniejszego wspierania bibliotekarstwa polskiego.

Jedną z tych organizacji to LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – League of European Research Libraries), elitarne grono skupiające największe biblioteki naukowe. Liga powstała w 1971 roku pod auspicjami Rady Europy w celu promowania współpracy między bibliotekami i organizacjami bibliotekarskimi oraz wspierania ponadnarodowej sieci bibliotek naukowych. Działa na rzecz ułatwiania dostępu do danych bibliograficznych, wdrażania nowych technologii, reformowania prawa autorskiego. Wczesne kontakty SBP z tą organizacją zaznaczyły się zwłaszcza w pracach LIBER Architecture Group, eksperckiej grupy bibliotekarzy i architektów, którzy zajmują się projektowaniem i budową gmachów bibliotecznych⁵⁹.

Trwające ponad dekadę związki z LIBER zostały sformalizowane w 2007 roku. SBP otrzymało status członka organizacyjnego⁶⁰. W latach 2005-2008 w skład Zarządu Głównego LIBER wchodziła Ewa Kobierska-Maciuszko, dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego i członek władz SBP. W ramach nowego członkostwa w lipcu 2007 roku odbyła się w Warszawie 36 konferencja organizacji LIBER. Hasłem przewodnim obrad była „Integracja Europejska – kondycja bibliotek i wyzwania dla nich”⁶¹.

Duże znaczenie posiada współpraca SBP z Europejskim Biurem Stowarzyszeń Bibliotecznych, Informacyjnych i Dokumentacyjnych EBLIDA (European Bureau of Li-

⁵⁷ Barbara Szczepańska: IFLA pod znakiem praw autorskich. *Poradnik Bibliotekarza* 2004, nr 12, s. 12-14; też: Licencjonowanie zasobów elektronicznych w bibliotekach. *Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy* 2012, z. 3/3, s. 75-83.

⁵⁸ Kerstin Wesendorf, Elżbieta Stefańczyk: Współpraca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich z Goethe-Institut w Warszawie. *Bibliotekarz* 2006, nr 4, s. 9-11.

⁵⁹ Ewa Kobierska-Maciuszko: Współczesne budynki biblioteczne w pracach LIBER Architecture Group. *EBIB* 2001, nr 4 (22) [online] www.ebib.pl/2001/22/kobierska.html [odczyt 11.09.2017]; EKM [Ewa Kobierska-Maciuszko]: Kronika. *Biuletyn Informacyjny BUW* 2006, nr 1, s. 7.

⁶⁰ Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-2007..., s. [264]; Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 2007-2012. Oprac. Andrzej Jopkiewicz. Warszawa 2013, s. 19.

⁶¹ Konferencja europejskich bibliotekarzy w Warszawie [online] <http://naukawpolsce.pap.pl> [odczyt 11.09.2017].

brary Information and Documentation Associations). Organizacja ta powstała w 1992 roku w celu reprezentowania środowiska bibliotekarskiego w Komisji Europejskiej i lobbowania na rzecz bibliotek⁶². Przedstawiciele SBP uczestniczyli w pracach grupy ds. praw autorskich EGIL EBLIDA. Status pełnoprawnego członka EBLIDA przyznało SBP w 2009 roku. Polska dysponuje odąd prawem opiniowania projektów i dokumentów Unii Europejskiej i międzynarodowych organizacji bibliotekarskich⁶³.

U progu wejścia Polski do Unii Europejskiej Stowarzyszenie w większym stopniu angażowało się w realizację projektów o zasięgu ponadnarodowym, podejmowało próby uzyskania wsparcia dla działań związanych z unowocześnieniem polskiego bibliotekarstwa i włączenia się w nurt przemian bibliotekarstwa europejskiego. Przy ZG SBP utworzono Centrum Informacji i Inicjatywach i Grantach Europejskich. W 2001 roku Prezydium Zarządu Głównego SBP nawiązało kontakt z Fundacją Bartelsmana w celu pozyskania sponsoringu dla przedsięwzięć Stowarzyszenia w zakresie szkoleń kadry kierowniczej bibliotek publicznych⁶⁴.

Uczestnicy dorocznych kongresów IFLA starali się aktywnie włączać w prace obradujących sekcji i komisji. Na Kongresie IFLA w Göteborgu (2010) przedstawiciele Polski wygłosili referaty w czasie obrad trzech sekcji: Bibliografii, Ochrony i Konserwacji oraz Usług Bibliotecznych dla Wielokulturowych Społeczności. Na sesji posterowej realizatorów międzynarodowego projektu Global Libraries prezentowany był Program Rozwoju Bibliotek w Polsce⁶⁵. Na Kongresie IFLA w San Juan (2011) reprezentantka SBP Sylwia Błaszczyk wzięła udział w posiedzeniu Komitetu Zarządzania Stowarzyszeniami. Zaprezentowała tam najważniejsze zadania realizowane przez SBP w ramach „Strategii Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na lata 2010-2021”. Moderatorem sesji poświęconej znaczeniu kompetencji informacyjnych w społeczeństwie wielokulturowym była Zuzanna Wiorogórska z Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego⁶⁶.

W przebiegu kolejnych kongresów IFLA – w Helsinkach (2012), Singapurze (2013), Kapsztadzie (2015), amerykańskim Columbus (2016) – odzwierciedlały się pozytywne skutki pracy nad poprawą sytuacji polskiej organizacji bibliotekarskiej na forum międzynarodowym. Członkowie SBP uczestniczyli w obradach agend Federacji jako ich

⁶² Sprawozdanie z działalności ZG SBP za 1994 r. *Przegląd Biblioteczny* 1995, z. 1, s. 87.

⁶³ Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska: Posiedzenie rady członków EBLIDY (Helsinki, 6-7 maja 2010 r.). *Przegląd Biblioteczny* 2010, z. 3, s. 387.

⁶⁴ Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-2007..., s. 211.

⁶⁵ Joanna Chapska: Sprawozdanie z konferencji IFLA, 10-15 sierpnia 2010 w Göteborgu, Szwecja [online] <http://www.sbp.pl/arttykul/?cid=1765> [odczyt 11.09.2017]; Elżbieta Stefańczyk: Sprawozdanie z 76 Kongresu IFLA, 10-15 sierpnia 2010 w Göteborgu [online] <http://www.sbp.pl/arttykul/?cid=1763&prev=87> [odczyt 10.09.2017].

⁶⁶ Sabina Błaszczyk: Pierwszy dzień Kongresu IFLA w San Juan. Przed oficjalnym otwarciem [online] <http://www.sbp.pl/arttykul/?cid=2904&prev=1> [odczyt 10.09.2017]; Kongres IFLA „Libraries Beyond Libraries: Integration, Innovation and Information for All”. *Biuletyn ZG SBP* 2011, nr 2, s. 48.

stali członkowie: Tomasz Makowski i Katarzyna Ślaska – w Komitecie Stałym Sekcji Bibliotek Narodowych, Grażyna Federowicz – w Komitecie Stałym ds. Bibliografii, Matylda Filas – w Sekcji Czasopism i innych Wydawnictw Ciągłych, Monika Mitera – w Komitecie ds. Prawnoautorskich i Prawnych, Lilianna Nalewajska – w Sekcji Usług Informacyjnych, Zuzanna Wiorogórska – w Komisji Edukacji Informacyjnej⁶⁷. Wygłoszone w czasie obrad referaty odzwierciedlały problemy i doświadczenia polskich bibliotekarzy. Uczestnicy Kongresu w Columbus (2016), którego hasłem przewodnim były „Pomysły i innowacje w ujęciu interdyscyplinarnym na styku nauki, przemysłu i informatologii”, mówili o polskich doświadczeniach związanych z prawami autor-skimi, o masowych formach zabezpieczania zbiorów w Bibliotece Narodowej (m.in. odkwaszanie, dezynfekcja, digitalizacja), o ochronie zbiorów specjalnych⁶⁸.

Niewątpliwym sukcesem SBP i całego stanu bibliotekarskiego w Polsce był Światowy Kongres Bibliotek i Informacji oraz 83. Konferencja i Rada IFLA, doroczne zinstytucjonalizowane spotkanie, które po raz trzeci w dziejach Federacji odbyło się w naszym kraju, we Wrocławiu w dniach 19-25 sierpnia 2017 roku. Oprócz SBP organizatorami Kongresu były, Biblioteka Narodowa w Warszawie i miasto Wrocław. Spotkanie ponad trzech tysięcy bibliotekarzy z sześciu kontynentów i przedstawicieli instytucji współpracującymi z bibliotekami oraz obrady wyspecjalizowanych agend IFLA przypadły na rok setnego jubileuszu polskiej organizacji bibliotekarskiej.

Kongres wrocławski odbył się pod hasłem „Biblioteki. Solidarność. Społeczeństwo”. Zorganizowano około 250 sesji plenarnych, warsztatów i prezentacji z udziałem wybitnych znawców zagadnień bibliotekarstwa i informacji naukowej, przeprowadzono też wiele dyskusji panelowych i rozmów w kularach⁶⁹. Wydarzeniom tym towarzyszyły obchody 50-lecia działalności OCLC (Online Computer Library Center).

Spotkanie stało się okazją do pokazania dorobku polskiego bibliotekarstwa. Przedstawiciele świata książki wygłosili szereg referatów nawiązujących do trzech członów kongresowego hasła. Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, wiceprzewodnicząca SBP, mówiła o historii organizacji i jej współczesnych zadaniach związanych z promocją polskich bibliotek i dbałością o ich efektywność. Wypowiedź Krzysztofa Koehlera była poświę-

⁶⁷ Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w 2012 r. [online] www.sbp.pl [odczyt 10.09.2017]; Grażyna Federowicz: Kongres IFLA 2013 w Singapurze [online] <http://porzadek-rzeczy.bn.org.pl/relacja-ze-spotkania-ifla-singapur-2013> [odczyt 10.09.2017]; też: Konferencja IFLA, Kapsztad 2015, dzień 1-6 (15-21.08.2015) [online] <http://porzadek-rzeczy.bn.org.pl/konferencja-ifla-kapsztad-2015> [odczyt 11.09.2017]; Maciej Segata: Kongres IFLA 2016, Columbus (Ohio) 13-19 sierpnia [online] <http://porzadek-rzeczy.bn.org.pl/kongres-ifla-2016-columbus-ohio> [odczyt 10.09.2017]; Maja Wojciechowska: 80. Kongres IFLA (Lyon, 16–22 sierpnia 2014 r.). Toruńskie Studia Bibliologiczne 2014 T. 7, z. 2, s. 252-255.

⁶⁸ Referaty wygłosili pracownicy Biblioteki Narodowej w Warszawie, Monika Mitera i Bogdan Filip Żerek.

⁶⁹ Elżbieta Stefańczyk: Kongres IFLA - podziękowanie przewodniczącej SBP [online] <http://www.sbp.pl/ifla2017/artukul/?cid=19001&prev=1> [odczyt 12.09.2017].

cona roli i celom Instytutu Książki oraz znaczeniu współpracy sektora publicznego, prywatnego i organizacji pozarządowych dla wspierania rynku książki. Przedmiotem rozważań odwołujących się do programów Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego były nowe zadania biblioteki w społeczeństwie wiedzy oraz biblioteka jako miejsce rozwijania kreatywności i umiejętności osób w różnym wieku. W referacie na temat pracy z czytelnikiem autystycznym omówione zostały wyniki projektu realizowanego przez SBP i Fundację Synapsis mającego na celu wspomóc biblioteki w tworzeniu oferty usług spełniających funkcje terapeutyczne. Wykład na temat cyfryzacji różnych sfer życia społecznego w Polsce i roli bibliotek w bezpłatnym udostępnianiu dokumentów zdigitalizowanych wygłosił wiceminister cyfryzacji Krzysztof Szubert⁷⁰.

Należy wyrazić nadzieję, że 83. światowe spotkanie bibliotekarzy – podobnie jak 25. Sesja IFLA w Warszawie w 1959 roku – umocni pozycję polskiego bibliotekarstwa na forum międzynarodowym, a zasłużony sukces nie będzie krótkotrwały.

Bibliografia

- Baumgart Jan: Biblioteki, bibliotekarstwo, bibliotekarze. Wybór prac, Warszawa 1983.
- Baumgart Jan: Bogdan Horodyski, *Przegląd Biblioteczny* 1967, z. 2, s. 96-109.
- Baumgart Jan: Sesja Rady Naczelnej IFLA w Kopenhadze w 1969 r. *Przegląd Biblioteczny* 1972, z. 2, s. 207-213.
- Birkenmajer Aleksander: Międzynarodowy Zjazd Bibliotekarzy w Londynie, *Bibliotekarz* 1949, nr 1, s. 19-20.
- Błaszczuk Sylwia: Pierwszy dzień Kongresu IFLA w San Juan. Przed oficjalnym otwarciem [online] <http://www.sbp.pl/artukul/?cid=2904&prev=1> [odczyt 10.09.2017].
- Borkowska Władysława: Międzynarodowa konferencja w sprawie zasad katalogowania (Paryż, 9-18 X 1961). *Bibliotekarz* 1962, nr 2, s. 52-56.
- Borkowska Władysława: Próby ujednolicenia zasad katalogowania (współpraca międzynarodowa po II wojnie światowej). *Bibliotekarz* 1961, nr 3, s. 90-94.
- Campbell Harry C.: IFLA. Library Universality in a Divided World. An International Library Organization in Constant Evolution. *IFLA Journal* 2002, nr 3 (28), p. 118-135.
- Chapska Joanna: Sprawozdanie z konferencji IFLA, 10-15 sierpnia 2010 w Goteborgu, Szwecja [online] <http://www.sbp.pl/artukul/?cid=1765> [odczyt 11.09.2017].
- Cygańska Janina: Sprawozdanie z działalności Prezydium ZG SBP za okres od 1 II do 31 X 1973 r. Sekretarza Generalnego [...] na posiedzeniu ZG SBP w Toruniu 15 grudnia 1973 r. *Przegląd Biblioteczny* 1974, z. 3, s. 65-69.
- Czajka Stanisław: Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (Chorzów, 16-18 maja 1993 r.). *Przegląd Biblioteczny* 1993, z. 3/4, s. 331-363.
- Czajka Stanisław: Z czego żyją bibliotekarskie stowarzyszenia? *Bibliotekarz* 1995, nr 5, s. 3-8.
- Czerniatowicz Janina: Katalogi centralne w krajach słowiańskich, *Przegląd Biblioteczny* 1960, z. 2, s. 109-128.

⁷⁰ Relacje z Kongresu IFLA [online] <http://www.sbp.pl/artukul/?cid=18991&prev=1> [odczyt 11.09.2017].

- Czerniatowicz Janina: Konferencja IFLA w sprawie zasad katalogowania. *Przegląd Biblioteczny* 1960, z. 4, s. 378-379.
- Czerniatowicz Janina: Przegląd czasopism, *Przegląd Biblioteczny* 1946, z. 1/2, s. 59-64.
- Dembowska Maria: XXV Sesja Rady IFLA w Warszawie 14-17 września 1959 r., *Przegląd Biblioteczny* 1959, z. 4, s. 372-378.
- Fedorowicz Grażyna: Konferencja IFLA, Kapsztad 2015, dzień 1-6 (15-21.08.2015) [online] <http://porzadek-rzeczy.bn.org.pl/konferencja-ifla-kapsztad-2015> [odczyt 11.09.2017].
- Fedorowicz Grażyna: Kongres IFLA 2013 w Singapurze [online: <http://porzadek-rzeczy.bn.org.pl/relacja-ze-spotkania-ifla-singapur-2013>] [odczyt 10.09.2017].
- Fedorowicz Grażyna: Segata Maciej: Kongres IFLA 2016, Columbus (Ohio) 13-19 sierpnia [online] <http://porzadek-rzeczy.bn.org.pl/kongres-ifla-2016-columbus-ohio> [odczyt 10.09.2017].
- Hleb-Koszańska Helena: XXIV Sesja Rady Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarzy, *Przegląd Biblioteczny* 1959, z. 1-2, s. 158-162.
- Jagielska Janina, Stachowska-Musiał Ewa: Sprawozdanie z działalności ZG SBP za 1994 r. *Przegląd Biblioteczny* 1995, z. 1, s. 83-88.
- Jagielska Janina: Informacja o realizacji uchwał Krajowego Zjazdu Delegatów SBP z dnia 15 czerwca 1997 r. oraz Program działania SBP na lata 1997-2001. *Przegląd Biblioteczny* 1999 z. 3, s. 213-215.
- Jagielska Janina: Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w 1998 r. *Przegląd Biblioteczny* 2000, z. 3, s. 227-233.
- Kawecka-Gryczowa Alodia, Kłopoty z inkunabułami w skali międzynarodowej i polskiej. *Przegląd Biblioteczny* 1961, z. 2, s. 148-158.
- Kobierska-Maciuszko Ewa (EKM): Kronika. *Biuletyn Informacyjny BUW* 2006, nr 1, s. 7-9.
- Kobierska-Maciuszko Ewa: Współczesne budynki biblioteczne w pracach LIBER Architecture Group. *EBIB* 2001, nr 4 (22) [online] www.ebib.pl/2001/22/kobierska.html [odczyt 12.09.2017].
- Kołodziejska Jadwiga: 39 Sesja Rady Głównej IFLA (Grenoble 28 VIII-1 IX 1973). *Przegląd Biblioteczny* 1974, z. 1, s. 65-69.
- Kołodziejska Jadwiga: 64. Konferencja Ogólna IFLA. Na skrzyżowaniu dróg informacji i kultury. *Przegląd Biblioteczny* 1998, z. 4, s. 353-361.
- Kołodziejska Jadwiga: 66. Sesja Rady Głównej i Konferencja Ogólna IFLA (Jerozolima, 13-18 sierpnia 2000 r.). *Przegląd Biblioteczny* 2000, z. 4, s. 315-322.
- Kołodziejska Jadwiga: Światowy Kongres Bibliotekarzy. 42 Sesja Rady Głównej IFLA (Bruksela 3-10 września 1977). *Przegląd Biblioteczny* 1978, z. 3, s. 325-329.
- Kołodziejska Jadwiga: XXXIV Sesja IFLA we Frankfurcie nad Menem (18-24 VIII 1968). *Bibliotekarz* 1969, nr 2, s. 77-80.
- Konferencja europejskich bibliotekarzy w Warszawie [online] <http://naukawpolsce.pap.pl> [odczyt 11.09.2017].
- Kongres IFLA „Libraries Beyond Libraries: Integration, Innovation and Information for All”. *Biuletyn ZG SBP* 2011, nr 2, s. 47-48.
- Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-2007, oprac. A. Kempa, Warszawa 2007.
- Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 2007-2012. Oprac. Andrzej Jopkiewicz. Warszawa 2013.
- Kubów Stefan: 51 Sesja Rady i Konferencja Ogólna IFLA (Chicago, 18-24 sierpnia 1985 r.), *Przegląd Biblioteczny* 1986, z. 2, s. 195-202.

- Kubów Stefan: Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (Gdańsk-Sobieszewo, 15-17 maja 1989 r.). Wystąpienie przewodniczącego ZG SBP. *Przegląd Biblioteczny* 1990, z. 1/2, s. 71-73.
- Kubów Stefan: Sprawozdanie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich za okres 16 maja 1986-15 maja 1989 złożone przez Sekretarza Generalnego. *Przegląd Biblioteczny* 1990, z. 1/2, s. 73-94.
- Lenartowicz Maria: Konferencja Komisji Katalogowania IFLA (ISBD(M) Revision Meeting, Grenoble 23-24 VIII 1973). *Przegląd Biblioteczny* 1974, z. 1, s. 69-72.
- Lewkowicz Piotr: Budownictwo i wyposażenie biblioteczne w sferze zainteresowań Profesor Heleny Więckowskiej. W: Helena Więckowska. Bibliotekarz, historyk, bibliolog Pod red. Jadwigi Koniecznej i Magdaleny Rządkiwolskiej. Łódź 2015, s. 21-24.
- Maj Jerzy: Obrady Komisji Statystyki i Standaryzacji IFLA w Lozannie. *Bibliotekarz* 1973, z. 11/12, s. 349-352.
- Michalska Wanda: Organizacja bibliotek w Związku Radzieckim. *Przegląd Biblioteczny* 1951, z. 3/4, s. 191-224.
- Morsztynkiewiczowa Irena: Zagadnienia statystyki bibliotecznej na forum międzynarodowym. *Przegląd Biblioteczny* 1972, z. 2, s. 196-199.
- Muszkowski Jan: Z obrad Międzynarodowego Komitetu Bibliotek (w Bazylei 11-13 VII 1949 r.). *Bibliotekarz* 1949, nr 7/8, s. 108-112.
- Pasztaleniec-Jarzyńska Joanna: Posiedzenie rady członków EBLIDY (Helsinki, 6-7 maja 2010 r.). *Przegląd Biblioteczny* 2010, z. 3, s. 387-388.
- Pelcowa Janina: Sesja Komitetu Technicznego Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej w Sprawach Dokumentacji. *Przegląd Biblioteczny* 1959, z. 1/2, s. 162-165.
- Posiedzenie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Warszawa, BN, 14 grudnia 2006 r. [Protokół] [online] <http://docplayer.pl/9458776-Posiedzenie-zarzadu-glownego-stowarzyszenia-bibliotekarzy-polskich-warszawa-bn-14-grudnia-2006-r.html> [odczyt 11.09.2017].
- Skomro Marian: Sprawozdanie z działalności ZG SBP za 1995 r., *Przegląd Biblioteczny* 1996, z. 2/3, s. 217-226.
- Sordylowa Barbara: 56 Konferencja Ogólna IFLA (Sztokholm, 18-24 sierpnia 1990 r.). *Przegląd Biblioteczny* 1991, z. 1, s. 57-60.
- Sprawozdanie z działalności SBP za okres od 9 V do 9 XI 1957 r. *Przegląd Biblioteczny* 1958, z. 1, s. 70-80.
- Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w 2012 r. [online] www.sbp.pl [odczyt 11.09.2017].
- Statut SBP, Warszawa 1997.
- Stefańczyk Elżbieta: Sprawozdanie Sekretarza Generalnego z Działalności Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w l. 2001-2003. *Przegląd Biblioteczny* 2003, z. 4, s. 443-455.
- Stefańczyk Elżbieta: Sprawozdanie z 76 Kongresu IFLA, 10-15 sierpnia 2010 w Goteborgu [online] <http://www.sbp.pl/artikul/?cid=1763&prev=87> [odczyt 11.09.2017].
- Szczepańska Barbara: IFLA pod znakiem praw autorskich. *Poradnik Bibliotekarza* 2004, nr 12, s. 12-14.
- Szczepańska Barbara: Licencjonowanie zasobów elektronicznych w bibliotekach. *Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy* 2012, z. 3/3, s. 75-83.
- Wesendorf Kerstin, Stefańczyk Elżbieta: Współpraca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich z Goethe-Institut w Warszawie. *Bibliotekarz* 2006, nr 4, s. 9-11.
- Wierzbicki Jerzy: Z prac Komisji Budownictwa IFLA. *Bibliotekarz* 1969, z. 11/12, s. 356-357; 1970, z. 11/12, s. 346-348.

Więckowska Helena: Aktualne zagadnienia bibliotekarstwa światowego. *Przegląd Biblioteczny* 1961, z. 1, s. 85-94.

Więckowska Helena: Biblioteka a dokumentacja. 32 sesja Rady Naczelnej Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarskich w Hadze, 12-17 IX 1969 r. *Przegląd Biblioteczny* 1966, z. 3, s. 206-214.

Więckowska Helena: Międzynarodowa konferencja w sprawie budownictwa bibliotecznego. *Przegląd Biblioteczny* 1964, z. 1/2, s. 128-131.

Więckowska Helena: Obrady Komitetu Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarskich, *Przegląd Biblioteczny* 1957, z. 4, s. 360-369.

Więckowska Helena: Sprawozdanie z działalności IFLA w latach 1959-1964 złożone przez ... na plenarnym posiedzeniu Zarządu Głównego SBP w dniu 29 I 1965 r. *Przegląd Biblioteczny* 1965, z. 2, s. 113-120.

Więckowska Helena: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w międzynarodowym ruchu bibliotekarskim 1945-1970, *Rocznik Biblioteki Narodowej* 1971 T. 7, s. 529-551.

Wojciechowska Maja: 80. Kongres IFLA (Lyon, 16-22 sierpnia 2014 r.). *Toruńskie Studia Bibliologiczne* 2014 T. 7, z. 2, s. 252-256.

Wołosz Jan: IFLA 2005 w Oslo. *Bibliotekarz* 2005, nr 10, s. 27-30.

Wołosz Jan: Międzynarodowa współpraca bibliotek polskich. Potrzeby i możliwości. *Przegląd Biblioteczny* 1988, z. 3/4, s. 313-324.

Wysocki Andrzej: 54 Konferencja Ogólna IFLA (Sydney, 27 sierpnia - 3 września 1988). *Przegląd Biblioteczny* 1989, z. 2, s. 153-156.

Zybert Elżbieta B.: 68 Konferencja Ogólna IFLA (Glasgow, 17-24 sierpnia 2002 r.). *Przegląd Biblioteczny* 2002, z. 3, s. 223-235.

Zybert Elżbieta B.: Światowy Kongres Bibliotek i Informacji (Berlin, 1-9 sierpnia 2003 r.). *Przegląd Biblioteczny* 2003, z. 4, s. 407-415.